

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR – 4101-004-003/2014

P/14/022

Wysłano dn. 30.06.2014r.

rs

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/022 – System egzaminów zewnętrznych w oświacie
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Sylwester Śmiałek, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83859 z 21 lutego 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1 i 2)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5 w Krakowie, 31-322 Kraków, ul. Józefa Chelmońskiego nr 24, (dalej Zespół).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariola Reguła, Dyrektor Zespołu (Dyrektor) (dowód: akta kontroli str. 4 - 6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna¹

Wyniki egzaminu gimnazjalnego oraz maturalnego, z lat 2010 + 2013 ujęte w skali staninowej, a także efekty nauczania określone wskaźnikami Edukacyjnej Wartości Dodanej (EWD) w szkołach wchodzących w skład Zespołu (w odniesieniu do poszczególnych zakresów tych egzaminów) obniżały się lub utrzymywały się na stosunkowo niskim poziomie, co świadczy o małej skuteczności działań związanych z doskonaleniem procesów edukacyjnych w ramach realizacji wniosków sformułowanych po corocznie przeprowadzanych analizach wyników tych egzaminów.

Obie Szkoły tworzące Zespół, to jest gimnazjalna i licealna, w ostatnich latach uplasowały się w grupie „szkół wymagających pomocy”.

Zespół przeprowadzał ilościowo-jakościowe analizy wyników egzaminów zewnętrznych służące ustaleniu przyczyn obniżania się efektywności działań dydaktycznych. Wyniki tych analiz (prowadzonych w oparciu o dane i informacje corocznie przekazywane przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Krakowie) prezentowane były w formie graficznej i opisowej. Zespół wykorzystywał w nich dostępne miary statystyczne niezbędne do opisu osiągnięć oraz metodę EWD, pozwalającą wymierzyć wkład Gimnazjum i Liceum w postęp jaki uczniowie uzyskali w trakcie danego cyklu kształcenia. Uwzględniano w nich również uwarunkowania środowiskowe i osiągnięcia edukacyjne uczniów oraz czynniki pedagogiczne zależne od szkoły, mające istotny wpływ na uzyskiwane efekty nauczania. Kilkuletnia stała obserwacja realizacji działań dydaktyczno-wychowawczych (prowadzona poprzez ewaluacje wewnętrzne i nadzór pedagogiczny sprawowany przez kierownictwo Szkół), przy uwzględnieniu braku ich pozytywnych efektów mierzonych rezultatami egzaminów zewnętrznych, doprowadziła do opracowania w lutym 2014 r. dwóch programów naprawczych mających na celu poprawę jakości pracy Zespołu, tak na poziomie gimnazjalnym jak i licealnym. Jednak zdaniem NIK rekomendacje w nich zawarte, będąc niemal zbieżne z wnioskami formułowanymi po corocznych analizach wyników egzaminów zewnętrznych, nie w pełni odpowiadają trudnym potrzebom aktualnych uwarunkowań zewnętrznych (demograficznych i środowiskowych), które w zasadniczy sposób wpływały na niską efektywność dotychczas prowadzonych działań.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Sposób i zakres analizy wyników egzaminów zewnętrznych w szkole

Opis stanu
faktycznego

1.1. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5 w Krakowie został utworzony² z dniem 1 września 2012 r. W skład Zespołu wchodzi: Gimnazjum nr 14 (Gimnazjum) oraz Liceum Ogólnokształcące nr XIV (Liceum). W okresie od 1 września 2007 r. do 31 sierpnia 2012 r. dyrektorem Gimnazjum była Grażyna Zawadzka, a Liceum - Mariola Reguła.

W objętym niniejszą kontrolą okresie, to jest od roku szkolnego 2009/2010 do roku szkolnego 2013/2014 liczba uczniów kończących Gimnazjum zmniejszyła się z 72 do 50 osób, zaś liczba uczniów kończących Liceum zmniejszyła się ze 154 do 65 osób. Liczba uczniów kończących dany etap edukacji w poszczególnych okresach szkolnych wynosiła odpowiednio: w roku 2010/2011 55 i 104 osób, w 2011/2012 56 i 105 osób, oraz w roku szkolnym 2012/2013 odpowiednio 39 i 88.

(dowód: akta kontroli str. 9)

1.2. W roku szkolnym 2009/2010 w Gimnazjum zatrudnionych było 31 nauczycieli, zaś w Liceum – 42. W roku szkolnym 2013/2014 liczba nauczycieli w Gimnazjum zmniejszyła się do 22 osób, zaś w Liceum - do 20 osób, przy czym z łącznej liczby 42 osób nauczających w Zespole 11 osób nauczало w obu ww. szkołach tworzących ten Zespół. Zmniejszenie się liczby nauczycieli było związane ze zmniejszeniem się liczby uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 14)

1.3. W kontrolowanym okresie Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie (OKE) stosownie do art. 9c ust. 2 pkt 4 lit. a) ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³ udostępniała na swojej stronie internetowej dane o wynikach egzaminów zewnętrznych zawierające m.in.:

- dla Gimnazjum - zestawienia wyników egzaminu gimnazjalnego indywidualnych uczniów poszczególnych oddziałów (do 2011 r. w podziale na część humanistyczną i matematyczno-przyrodniczą oraz języki obce, a od 2012 r. oba przedmiotowe zakresy w podziale na matematykę i przedmioty przyrodnicze, język polski, historię, wos oraz języki obce), dane i informacje o wynikach dla gminy, powiatu i województwa),
- w odniesieniu do Liceum - indywidualne dla poszczególnych uczniów i zbiorcze dla oddziałów i szkoły zestawienia zawierające procentowe dane o wynikach egzaminu maturalnego ze wskazaniem zdawanych przedmiotów i poziomów egzaminacyjnych (podstawowego lub rozszerzonego), a także indywidualne rezultaty odniesione do zadań z poszczególnych przedmiotów.

Dla Gimnazjum, Liceum, a następnie dla Zespołu dostępne były na stronach internetowych OKE również sprawozdania i analizy, dotyczące wieloletnich wyników z egzaminów tak gimnazjalnego, jak i maturalnego, obejmujące m. in. wyniki z zakresów i przedmiotów zdawanych podczas poszczególnych rodzajów egzaminów w skali województwa małopolskiego oraz kraju oraz dane źródłowe (o szczegółowości zmieniającej się w kolejnych latach) przydatne do analizy wyników egzaminów zewnętrznych z zastosowaniem wskaźników edukacyjnej wartości dodanej (EWD).

(dowód: akta kontroli str. 46-53, 103-110, 289-299)

1.4. W okresie objętym kontrolą ogólne wyniki egzaminów zewnętrznych, to jest egzaminu gimnazjalnego oraz maturalnego z lat 2010 ÷ 2013 na skali staninowej, a także określone wskaźnikami EWD efekty nauczania w szkołach wchodzących w skład Zespołu (w odniesieniu do poszczególnych zakresów tych egzaminów) obniżały się lub utrzymywały na niezmiennym poziomie.

(dowód: akta kontroli str. 10-13, 199, 200 i 572)

² Na podstawie uchwały nr L/644/12 Rady Miasta Krakowa z dnia 27 czerwca 2012 roku w sprawie utworzenia Zespołu ... (Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z 2012 r. poz. 3441).

³ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm. (dalej ustawa systemie oświaty)

1.5. Wyniki egzaminu gimnazjalnego plasowały się:

- dla części humanistycznej w latach 2010 i 2011 w 7. i 2. stopniu (wyniki dla powiatu w ww. latach mieściły się w 8. i 3. stopniu, a dla kraju w stopniu 5.), w latach 2012 -2013 wyniki egzaminu z: języka polskiego - w 5. i 4. stopniu (odpowiednio dla powiatu i kraju w 7. i 5. stopniu), historii i wos odpowiednio w 5. i 4. stopniu (odpowiednio dla powiatu i kraju w 6. lub 5. stopniu);
- dla części matematyczno-przyrodniczej w latach 2010 - 2011 w 7. i 4. stopniu (dla powiatu w obu ww. latach w 6. stopniu, a dla kraju - w stopniu 5.); w latach 2012 - 2013 wyniki egzaminacyjne z: matematyki odpowiednio w 5. i 4. stopniu (dla powiatu oraz kraju w 7. i 6. oraz w 5. stopniu), z przedmiotów przyrodniczych w 5. stopniu (dla powiatu odpowiednio w 7. i 6., a dla kraju w 5. stopniu);
- z języka angielskiego w latach 2010 - 2013 od 8. przez 5. (w 2011 r.) do 6. stopnia (dla powiatu odpowiednio od 5. przez 7. do 6. stopnia i dla kraju dla wszystkich ww. lat w 5. stopniu).

W kontrolowanym okresie trzyletnie wskaźniki EWD dla Gimnazjum, pozwalające oszacować wkład szkoły w końcowe wyniki nauczania wynosiły:

- w części humanistycznej: od +0,4 dla lat 2008-2010, -1,2 dla lat 2009-2011, -1,2 dla lat 2010-2012, do -2,9 dla lat 2011-2013. Jednocześnie średnie wyniki z tej części egzaminów gimnazjalnych (wyrażone oszacowaniem punktowym) w ww. okresie obniżyły się ze 104,1 do 95,3;
- w części matematyczno- przyrodniczej: od 0,1 dla lat 2008-2010, -0,1 dla lat 2009-2011, -0,3 dla lat 2010-2012, do -0,7 dla lat 2011-2013. Jednocześnie oszacowanie punktowe średniego wyniku egzaminacyjnego z części matematyczno-przyrodniczej w analizowanym okresie od 2008 do 2013 roku wykazywało stałą tendencję spadkową (od 102,1 do 97,5).

W analizowanym okresie dla obu ww. zakresów przedmiotowych pozycja Gimnazjum z grupy „szkół sukcesu” przesunęła się do obszaru „szkół wymagających pomocy”.

Wskaźniki trzyletnie EWD i ich tendencja były wykorzystywane w analizach egzaminu zewnętrznego. Do roku szkolnego 2010/2011 wskaźniki EWD analizował powołany we wrześniu 2009 r. nauczycielski zespół odpowiednio do szczegółowości danych możliwych do pozyskania ze źródeł zewnętrznych. Następnie od roku szkolnego 2011/2012 zespół ten zaprzestał swej działalności, a analizę ograniczono do prezentacji wskaźników trzyletnich dla całej szkoły. W roku szkolnym 2013/2014 (w styczniu) pozyskano wskaźniki EWD odnoszące się do całej szkoły, jak i do dwóch oddziałów i w oparciu o nie dokonano ich prezentacji i analizy w dniu 20 marca 2014 r. na posiedzeniu Rady Pedagogicznej Gimnazjum.

(dowód: akta kontroli str. 10, 289-290, 296 i 297)

1.6. W latach 2010 ÷ 2013 wszyscy uczniowie kończący klasy trzecie Liceum przystępowali do zewnętrznych egzaminów maturalnych. Zdawalność tego egzaminu w powyższym okresie obniżyła się z 94,2 % (w 2010 r.) do 84,4 % (w 2012 r.), a następnie wzrosła do 87,8 % w 2013 r. Na łączną liczbę 458 osób zdających egzamin maturalny w badanym okresie m.in.:

- egzamin z języka polskiego na poziomie rozszerzonym zdawało łącznie 87 osób (19 %), historię na poziomie podstawowym – 112 osób, natomiast na poziomie rozszerzonym odpowiednio 41,
- egzamin na poziomie rozszerzonym z matematyki zdawało 110 osób (24 %), a z biologii, chemii, fizyki i geografii łącznie 114 osób,
- egzamin na poziomie podstawowym z biologii, chemii, fizyki i geografii zdawało łącznie 228 osób (w tym głównie geografię 149 osób a fizykę tylko 9 osób).

Wyniki egzaminacyjne z języka polskiego i matematyki na poziomie podstawowym plasowały Liceum w 6. stopniu (w latach 2010 i 2011) i 5. stopniu (w latach 2012 i 2013).

Udział grupy uczniów, którzy zdawali egzamin maturalny na poziomie podstawowym z języka polskiego oraz matematyki i uzyskali wyniki z przedziału 30 ÷ 49 %, wahał się odpowiednio od 15,4% w 2010 r. do 40,7 % w 2013 r. (z maksimum wynoszącym 50,5 % w roku 2012) oraz od 28,1% w 2010 r. do 26,9 % w 2013 r. (z maksimum wynoszącym 39,6 % w roku 2011).

W kontrolowanym okresie najczęściej wybieranym przedmiotem dodatkowym, zarówno na poziomie podstawowym (52 osoby) jak i rozszerzonym (149 osób), była geografia. Średnie wyniki egzaminu z geografii na poziomie podstawowym były zbliżone do średnich wyników szkół licealnych w województwie i lokowały się w od 6. stanina (dla 2010 r.) przez 5. stanina (dla 2011 i 2012 r.) do 7. stanina (w 2013 r.). Udział grupy uczniów, którzy zdawali egzamin maturalny z tego przedmiotu na poziomie podstawowym i uzyskali wyniki z przedziału $30 \div 49\%$, wahał się odpowiednio od 33,3% w 2010 r. do 47,6% w 2012 r. W 2013 r. udział ten wynosił 40,1%.

Porównanie średnich wyników egzaminów maturalnych i wskaźników EWD⁴ dla grupy przedmiotów humanistycznych wskazuje na obniżanie się tych parametrów odpowiednio z 96,2 do 94,1 punktu oraz z -1,4 do -2,8 punktu⁵. W odniesieniu do egzaminu z języka polskiego wskaźniki EWD obniżyły się z -0,5 do -1,8 punktu, natomiast średni wynik z egzaminu z tego przedmiotu z 96,9 do 95,0 punktu. Zatem na wykresie EWD z tego zakresu przedmiotowego Liceum plasuje się w grupie „szkół wymagających pomocy”.

Dla grupy przedmiotów matematyczno-przyrodniczych powyższe parametry ulegały obniżeniu o 0,4 punktu (z 93,3 do 92,9 punktu). Z matematyki średni wynik również obniżył się o 0,4 punktu (z 93,6 do 93,2 punktu), a wskaźnik EWD utrzymał się na niezmiennym poziomie wynoszącym -1,6 punktu, zatem na wykresie EWD również i z tego zakresu przedmiotowego pozycja Liceum mieści się niezmiennie w grupie „szkół wymagających pomocy”.

(dowód: akta kontroli str. 11-13, 103-110, 199 i 200)

W Szkołach wchodzących w skład Zespołu, a także w Zespole po jego utworzeniu, sporządzane były zestawienia porównawcze (wieloletnie i rok do roku) wyników odpowiednich egzaminów zewnętrznych, zawierające m.in. liczbę zdających z poszczególnych przedmiotów z wykorzystaniem wskaźników EWD (dostosowanym do zmieniającej się szczegółowość dostępnych danych wejściowych), wyniki średnie, medianę i odchylenie standardowe. Dane o średnich punktowych wynikach egzaminu dla Gimnazjum i Liceum (uszczegółowione do poziomu odpowiednich oddziałów i grup uczniowskich) były porównywane do ogólnych wyników osiąganych w powiecie i/lub w województwie małopolskim oraz w kraju.

W odniesieniu do Gimnazjum wyniki egzaminów prezentowane były również na skali staninowej, natomiast w Liceum od 2010 r. zrezygnowano ze stosowania tego narzędzia, a dane w tym zakresie zostały ustalone dopiero w toku kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 46,47, 200, 289, 290 i 572)

1.7. O zbiorczych rezultatach zewnętrznych egzaminów gimnazjalnych i maturalnych Szkoły tworzące Zespół informowały - tak aktualnych, jak i potencjalnych - uczniów i ich rodziców wyłącznie podczas zebrań i dni otwartych. Ponadto informacje na ten temat dostępne są także na stronach internetowych: OKE, Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i ogólnie dostępnej stronie poświęconej edukacyjnej wartości dodanej⁶. Dla Szkół tworzących Zespół nie była prowadzona strona BIP.

(dowód: akta kontroli str. 581 i 663)

1.8. W okresie objętym kontrolą analizę wyników poszczególnych części zewnętrznych egzaminów gimnazjalnych i maturalnych corocznie przeprowadzali nauczyciele przedmiotów egzaminacyjnych indywidualnie i w ramach zespołów przedmiotowych, (z udziałem kierownictwa Zespołu i Szkół go tworzących) ze szczególnym naciskiem na ustalenie obszarów programowych, które sprawiały trudności zdającym uczniom. Interpretacja ww. analiz służyła do ustalenia przyczyn poziomów osiąganych wyników i formułowania wniosków do dalszej pracy z kolejnymi rocznikami uczniów.

Do analizy ilościowej wyników egzaminów zewnętrznych wykorzystywano podstawowe parametry statystyczne (miary położenia – tendencji centralnej, miary rozproszenia wyników, skalę staninową - tylko w odniesieniu do Gimnazjum - oraz co najmniej trzyletnie wskaźniki EWD). W analizach tych szczególną uwagę zwracano na ustalenia w zakresie wykonania sprawdzanych czynności (zadań) określonych w kartotece testu z podziałem na

⁴ uzyskiwanych w dwóch trzyletnich okresach obejmujących lata: 2010/2012 i 2011/2013

⁵ Dane odnoszą się do oszacowania punktowego (średniego) przedziału ufnosci (źródło: <http://ewd.edu.pl/>).

⁶ <http://ewd.edu.pl/>.

poziom szkoły i poszczególnych oddziałów, zaś dla celów porównawczych wykorzystywano odpowiednie dane o wynikach dla gminy/ powiatu i/lub kraju.

Z treści raportów z ewaluacji wewnętrznych oraz ze sprawozdań z realizacji nadzoru pedagogicznego, a także z treści sprawozdań z działalności nauczycielskich zespołów przedmiotowych wynika, że wnioski z ww. analiz były wdrażane przez nauczycieli w bieżącej pracy dydaktycznej i wychowawczej.

Ponadto w obu szkołach corocznie - z wykorzystaniem danych z OKE oraz testów wewnętrznych - przeprowadzano tzw. „diagnozę na wejściu” w odniesieniu do uczniów rozpoczynających kolejny etap edukacji, której rezultaty wykorzystywano m. in. podczas analiz porównawczych po egzaminach gimnazjalnych i maturalnych.

W Gimnazjum wskaźniki EWD do roku szkolnego 2010/2011 analizował powołany we wrześniu 2009 r. (odpowiednio do szczegółowości danych możliwych do pozyskania ze źródeł zewnętrznych) dwuosobowy zespół, który od roku szkolnego 2011/2012 zaprzestał swej działalności, a analizę w tym zakresie ograniczono do prezentacji wskaźników trzyletnich dla całej szkoły. Udostępnione w styczniu 2014 r. bardziej szczegółowe dane o wskaźnikach EWD odnoszące się tak do szkoły, jak i do poszczególnych dwóch oddziałów (dot. rocznika 2013), po ich przeanalizowaniu zaprezentowano (w formie graficznej i tabelarycznej) Radzie Pedagogicznej w marcu 2014 r.

W Liceum dokonywano analizy jakościowej z wykorzystaniem wyników egzaminów zewnętrznych i wskaźników EWD. Analiza jakościowa była prowadzona w zespołach przedmiotowych, a następnie uogólniona z poziomu oddziałów i grup uczniowskich (językowych i przedmiotowych) do poziomu szkoły. Do analizy tej wykorzystywane były głównie miary statystyczne opierające się na wskaźnikach procentowych, zaś wskaźniki EWD od 2011 r. za dwa lata, a następnie od 2012 r. za okresy trzyletnie.

(dowód: akta kontroli str. 46, 47, 54-138, 289, 290-299, 306-332, 336, 342-410)

Na okoliczność rezygnacji w roku szkolnym 2011/2012 z pracy odrębnego zespołu do analizy EWD Grażyna Zawadzka - była dyrektor Gimnazjum nr 14 wyjaśniła m.in., że dalszą pracę tego zespołu uznała za niecelową wobec bardzo słabo napisanego egzaminu z języka polskiego. W 2009 r. powołano zespół do analizy EWD w nadziei, że znaleziony zostanie związek pomiędzy wartościami indywidualnych różnic uczniów, a ich sytuacją szkolną i domową. Wówczas było to możliwe, gdyż w arkuszach kalkulatora widoczne były indywidualne różnice pomiędzy wynikiem spodziewanym, a wynikiem uzyskanym. Jednak podczas późniejszych szkoleń z wykorzystania wskaźników EWD nie zalecano takiego podejścia, zresztą w kolejnych wersjach kalkulatora EWD nie były już dostępne aż tak szczegółowe dane dla poszczególnych uczniów. W latach 2008-2011 obliczane były w Gimnazjum nr 14 roczne wskaźniki EWD w oparciu o dane źródłowe pozyskiwane z systemu OKE-OBIEG, a nauczyciele byli o nich informowani. Po egzaminie w 2012 r. nie zostały one podane, zatem nowy dyrektor szkoły do analizy EWD mógł użyć dopiero danych źródłowych za rok 2012/2013.

(dowód: akta kontroli str. 578- 579, 582)

Dyrektor Zespołu podała m. in., że zespół ds. ewaluacji wewnętrznej dokonał szczegółowej analizy ilościowej i jakościowej egzaminu gimnazjalnego, który odbył się w kwietniu 2013 r. W analizie uwzględniono dostępne dane statystyczne, m. in. średnie wyniki z każdej części egzaminu w odniesieniu do klas, szkoły, gminy i województwa. Uwzględniono też skalę staninową. Szczególną uwagę zwrócono jednak na łatwość zadań w szkole (poprawne wykonanie zadań w %). Wskazano zadania, które okazały się dla uczniów trudnymi i bardzo trudnymi. Tylko taka analiza pozwala na właściwe ukierunkowanie pracy z uczniami młodszych roczników. Wskaźniki EWD (z dostępną szczegółowością) przedstawiono nauczycielom w październiku 2012 r. oraz w listopadzie 2013 r. podczas zebrania Rady Pedagogicznej. Natomiast nie uznano za celowe powoływanie odrębnego zespołu w Gimnazjum analizującego wskaźniki EWD, gdyż statystyka ta jest jedynie – naszym zdaniem - dopełnieniem informacji o wynikach egzaminu - wskazującym miejsce szkoły na tle innych.

(dowód: akta kontroli str. 659 i 661)

Dyrektor Zespołu – na okoliczność zaprzestania stosowania skali staninowej do analiz wyników egzaminów maturalnych wyjaśniła m.in., że ciekawe założenie miary staninowej

w 2009 r. zdarzyło się z brakiem realizmu otrzymanych wówczas danych (wystąpiła rażąca niespójność indywidualnych danych wejściowych dla poszczególnych uczniów z danymi zbiorczymi dla całej szkoły). Zakończona niepowodzeniem próba wyjaśnienia tych rozbieżności z pracownikami OKE dodatkowo zniechęciła nas do korzystania z tego narzędzia. Jednak doszukując się sensowności miary staninowej dostrzegamy jej niewątpliwą korzyść, jaką jest możliwość porównania wyników maturalnych z poszczególnych przedmiotów. Są to spostrzeżenia poczynione w trakcie kontroli i z pewnością analiza wyników egzaminacyjnych ponownie prowadzona będzie z wykorzystaniem również skali staninowej.

Ponadto w odniesieniu do możliwości wykorzystania do prowadzonych w Liceum analiz wskaźników EWD Dyrektor Zespołu podała m.in., że analiza EWD od jej zaistnienia dla szkół ponadgimnazjalnych była elementem pracy szkoły, ale niestety nie mieliśmy dostępu do bardziej szczegółowych informacji, które mogłyby nas zainteresować. Jest to statystyka pozwalająca w zasadzie tylko porównać wyniki dla całej szkoły z wynikami młodzieży z innych szkół. Podawane wskaźniki nie uwzględniały „rozbicia” na poszczególne zespoły klasowe. Brak tych danych jest dużym minusem statystyki EWD.

Świadomość potrzeby dokładnej analizy wyników matur, wieloletnie doświadczenie pedagogiczne, obserwacje młodzieży, dotychczasowe analizy matur ukierunkowują nasze wysiłki na szczegółową analizę tych wyników w odniesieniu do poszczególnych zadań, ich łatwości, oraz porównanie tych informacji z uwarunkowaniami naszych maturzystów. To na tych analizach, w naszym przekonaniu, należy skupić się najbardziej, nie zaniedbując oczywiście innych dostępnych analiz.

(dowód: akta kontroli str. 226-228)

1.9. Wszyscy nauczyciele przedmiotów egzaminacyjnych zatrudnieni w Zespole, a także nauczyciele tych przedmiotów zatrudnieni w obu tworzących go Szkołach (przed ich połączeniem) posiadali kwalifikacje wymagane postanowieniami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁷.

Dyrektor opracował wieloletni plan doskonalenia zawodowego nauczycieli mając na uwadze program rozwoju szkoły i związane z tym potrzeby kadrowe, plany rozwoju zawodowego poszczególnych nauczycieli oraz wnioski nauczycieli o dofinansowanie form doskonalenia zawodowego. Spełniał on zatem wymagania § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli (...)⁸

Nauczyciele przedmiotów egzaminacyjnych uczestniczyli w licznych formach dokształcania i doskonalenia zawodowego. I tak:

- w Gimnazjum 12 nauczycieli (aktualnie zatrudnionych w Zespole) legitymuje się ukończeniem 18 form dokształcania (typu studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne i certyfikaty). Ponadto uczestniczyli oni w 27 formach doskonalenia zawodowego typu kursy, warsztaty lub szkolenia,
- w Liceum 13 nauczycieli (aktualnie zatrudnionych w Zespole) ww. przedmiotów legitymuje się ukończeniem 16 form dokształcania. Ponadto uczestniczyli oni w 47 formach doskonalenia zawodowego.

Ponadto w Szkołach, które weszły w skład Zespołu, ich Rady Pedagogiczne w badanym okresie odbyły odpowiednio 7 i 14 szkoleniowych posiedzeń tematycznie związanych m.in. z prawidłowym przeprowadzeniem w kolejnych latach egzaminów zewnętrznych (tak gimnazjalnych, jak i maturalnych), nadzorem pedagogicznym i ewaluacją, a także z analizą wskaźników EWD i ich wykorzystaniem do poprawy efektywności nauczania.

Od roku szkolnego 2013/2014 wszyscy nauczyciele Zespołu uczestniczą w dwuletnim programie unijnym „Wspomaganie rozwoju szkół w Gminie Miejskiej Kraków”.

(dowód: akta kontroli str. 15-25, 112, 157-187, 200-210, 414, 417 i 550-572)

⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 1207

⁸ Dz. U. Nr 46, poz. 430.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym przez NIK wśród 35 nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych 30 (tj. 85,7 %) podało, że posiada i raczej posiada kompetencje z zakresu analizy i wykorzystania wyników egzaminów. Dwie osoby podały, że raczej nie posiada podanych wyżej kompetencji, a trzy że kompetencji takich nie posiada.

(dowód: akta kontroli str. 26, 34-36 i 40-42)

W badanym okresie spośród 38 osób, które zatrudnione były w Gimnazjum (zarówno przed jak i po reorganizacji) jako nauczyciele przedmiotów egzaminacyjnych, 11 osób posiadało uprawnienia egzaminatora, z czego dwóch (w latach 2009-2011) nauczycieli zatrudnianych było przez dyrektora OKE do sprawdzania pisemnych prac uczniów. W Liceum w kontrolowanym okresie zatrudnionych było w ww. charakterze łącznie 40 osób, przy czym na 23 osoby posiadające uprawnienia czynnymi egzaminatorami było 14.

W roku szkolnym 2009/2010 na 31 zatrudnionych w Gimnazjum nr 14 nauczycieli stopień nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego posiadały łącznie 23 osoby (74,2 %), zaś na 42 nauczycieli zatrudnionych w Liceum nr XIV łącznie 32 osoby posiadały ww. stopnie awansu zawodowego (76,2 %). Zatem średni udział osób posiadających powyższy status w łącznej liczbie nauczycieli zatrudnionych w obu Szkołach, które w 2012 r. weszły w skład Zespołu, wynosił ok. 75,3 %. W bieżącym roku szkolnym powyższymi stopniami awansu zawodowego legitymuje się łącznie 35 osób, co stanowi odpowiednio 83,3 % ogólnej liczby nauczycieli zatrudnionych w Zespole (42 osoby).

(dowód: akta kontroli str. 14-18)

1.10. W celu poprawy efektywności kształcenia, w lutym 2014 r. Zespół opracował dwa programy naprawcze:

- dla Gimnazjum, zawierający sprecyzowanie łącznie 27 szczegółowych zadań i sposobów ich realizacji, przypisanych wszystkim uczestnikom procesu kształcenia, to jest: dyrekcji szkoły, nauczycielom, pedagogowi, rodzicom i uczniom. Oczekiwane efekty to m.in.: podwyższenie motywacji uczniów do nauki, zwiększenie frekwencji na lekcjach i zajęciach dodatkowych, osiąganie sukcesów w konkursach przedmiotowych, podniesienie wyników nauczania i egzaminów gimnazjalnych. Oczekiwane efekty szkoła ma osiągnąć poprzez m. in. poszerzenie oferty edukacyjnej (zajęcia dodatkowe z poszczególnych przedmiotów, konsultacje przedmiotowe dla uczniów mających trudności w nauce, zajęcia dodatkowe dla uczniów klas trzecich, zajęcia dla uczniów zdolnych przygotowujących się do konkursów przedmiotowych); motywowanie ucznia do nauki; badanie osiągnięć ucznia, w tym m.in. analiza przyrostu wiedzy i umiejętności uczniów na podstawie EWD.
- dla Liceum, zawierający wskazane w 20 punktach sposoby realizacji przez nauczycieli założonych celów /wnioski/.
Oczekiwane efekty to m. in.: osiągnięcie wyższych od dotychczasowych wyników nauczania oraz wyników egzaminu maturalnego. Efekty te szkoła ma osiągnąć poprzez m.in. doskonalenie umiejętności logicznego myślenia, wskazywania związków przyczynowo-skutkowych, formułowania poprawnej pod względem merytorycznym, kompozycyjnym i językowym wypowiedzi ustnej/pisemnej na zadany temat; częstsze przeprowadzanie ćwiczeń z arkuszem egzaminacyjnym oraz związanych z nową formułą egzaminu maturalnego (matura 2015); podejmowanie pracy z młodzieżą o specjalnych potrzebach edukacyjnych; wzmacnianie w uzdolnionym uczniu przekonania o swoich możliwościach; podniesienie efektywności i systematyczności pracy uczniów.

Na wstępie obu ww. programów zamieszczone zostały analizy i diagnozy, uwzględniające wielorakie czynniki (indywidualne, środowiskowe i pedagogiczne), wskazujące na przyczyny niezadowalających wyników nauczania w Zespole oraz niskich wyników egzaminów zewnętrznych (gimnazjalnego i maturalnego) uzyskiwanych przez uczniów. W diagnozie dla Gimnazjum podano m.in., że ok. 45% jego uczniów ma zdiagnozowaną dysleksję, co wiąże się ze specyficznymi trudnościami w nauce. Rodziny sporej części uczniów cechuje niski status społeczno-ekonomiczny. Często są to rodziny patologiczne, niektóre z nich posiadają nadzór kuratorski. Niski poziom wykształcenia rodziców wpływa na wyniki osiągane przez uczniów. W ewidentny sposób potwierdza to niskie aspiracje rodziców i nie motywuje uczniów do osiągania wyższych wyników.

W diagnozie dla Liceum podano m.in., że młodzież rozpoczynająca naukę jest zróżnicowana pod względem możliwości intelektualnych oraz stopnia motywacji do zdobywania wiedzy. Pochodzi ona z różnych środowisk posiadających różnorodne zaplecze kulturowe. Duża część młodzieży – objętej opieką pedagoga i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej – zdradza specyficzne trudności w nauce.

Przedmiotowe programy naprawcze zostały podbudowane w formie załączników programami dla poszczególnych nauczycielskich zespołów przedmiotowych oraz pedagogów szkolnych.

(dowód: akta kontroli str. 113,114, 230, 231, 261-288, 413 i 472-487)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W Liceum nr XIV od 2010 r. zrezygnowano z wykorzystywania skali staninowej przy analizach wyników egzaminów maturalnych. Jej zastosowanie, zdaniem NIK, sprzyjałoby jeszcze bardziej dogłębnej analizie porównawczej ww. wyników z różnych przedmiotów oraz w odniesieniu do prezentowanych m.in. na tej skali wyników uzyskanych w skali gminy/powiatu i kraju. W okresie objętym kontrolą w Gimnazjum nie wykorzystywano do analizy rocznych wskaźników EWD (poza pozyskaniem danych dla rocznika 2013).

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie sposób i zakres przeprowadzonych analiz wyników egzaminów zewnętrznych.

2. Efekty wykorzystania wyników egzaminów zewnętrznych do podnoszenia jakości nauczania

Opis stanu
faktycznego

2.1. Na początku roku szkolnego 2009/2010 dyrektor Gimnazjum nr 14 opracowała i przedstawiła na posiedzeniu Rady Pedagogicznej plan pracy szkoły i zadania w zakresie wyników egzaminów zewnętrznych (systemowe) mające służyć wzrostowi efektów kształcenia, w tym m.in. takie jak: analiza sprawdzianów w celu określenia obszarów wymagających intensywniej pracy, wdrażanie wniosków z niej wynikających w procesie lekcyjnym i w pracy indywidualnej, szczegółowa analiza wyników egzaminów gimnazjalnych (pod kątem łatwości standardów, zadań, skali staninowej, obserwacja wyników szkoły na tle miasta, OKE, województwa i kraju), zespołowe sformułowanie wniosków z analizy egzaminu końcowego do pracy w nowym roku szkolnym. Nauczycielskie zespoły przedmiotowe corocznie po dokonaniu szczegółowej analizy wyników egzaminu gimnazjalnego formułowały wnioski szczegółowe wdrażane w procesie lekcyjnym i w indywidualnej pracy z uczniem. Wnioski te ujmowane były w planach oraz w sprawozdaniach z pracy tych zespołów. W latach 2010-2011 sformulowano łącznie 24 wnioski (częściowo były powtarzalne), które były nakierowane na doskonalenie umiejętności, wiedzy i motywacji uczniów.

W roku szkolnym 2012/2013 (po włączeniu Gimnazjum nr 14 do Zespołu) szczegółowe wnioski (w liczbie 10.) zostały sformułowane po analizie wyników egzaminu gimnazjalnego z 2013 r. W szczególności zapisano, że nauczyciele powinni i będą kontynuować działania przygotowujące do egzaminu gimnazjalnego – przykładowo poprzez:

- systematyczne ćwiczenie umiejętności rozwiązywania zadań metodami testowymi i umiejętności czytania i rozumienia tekstu, w którym występują terminy i pojęcia,
- sprawdzanie znajomości pojęć, reguł i zjawisk w kontekście tekstów innych niż podręcznikowe, aby uczniowie doskonalili się w łączeniu wiadomości szkolnych z informacjami z innych źródeł,
- uczenie strategii rozwiązywania testów,
- wspólne poszukiwanie przez nauczycieli metod pracy, które pomogą lepiej przygotować uczniów do egzaminu i zmotywują do samodzielnej nauki w domu i chęci uzyskania jak najlepszych wyników.

Wdrażanie przez nauczycieli w bieżącej pracy dydaktycznej i wychowawczej wniosków z analiz wyników egzaminów gimnazjalnych znajduje potwierdzenie w treści raportów z ewaluacji wewnętrznych, sprawozdań z realizacji nadzoru pedagogicznego, a także z treści sprawozdań z działalności nauczycielskich zespołów przedmiotowych.

(dowód: akta kontroli str. 305, 411-413, 417, 424- 464)

W okresie objętym kontrolą w Liceum - w wyniku przeprowadzanych corocznie analiz wyników egzaminów maturalnych - sformułowano 61 wniosków. Treść tych wniosków, tak ogólnych, jak i przedmiotowych, opracowywanych przez zespoły nauczycieli corocznie była podobna i odnosiła się do wzmożenia pracy z uczniami przygotowującymi się do matur, w celu doskonalenia wiedzy i zwiększenia ich umiejętności. Przykładowo wnioski ogólne dotyczyły m.in.: podniesienia efektywności i systematyczności pracy uczniów poprzez częstsze kontrolowanie ich postępów w nauce, częstszego organizowania ćwiczeń z arkuszem egzaminacyjnym, podejmowania pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a przykładowe wnioski szczegółowe to: kształtowanie umiejętności formułowania dłuższych wypowiedzi, zwiększanie ilości prac pisemnych (przedmioty humanistyczne), równomierne rozwijanie kompetencji językowych we wszystkich obszarach tematycznych czy rozwijanie sprawności pisania i umiejętności rozumienia ze słuchu (języki obce). Wnioski te formułowano również z uwzględnieniem ustalonych przyczyn słabych wyników z poszczególnych przedmiotów. Przykładowo w odniesieniu do języka polskiego jako przyczynę podano brak nawyku czytania (a zwłaszcza ze zrozumieniem oraz niedostrzeganie językowych i formalnych aspektów każdego tekstu) i elementarnej wiedzy z dziedziny historii i teorii literatury (poetyki), których zwłaszcza w przypadku ucznia przeciętnego nie sposób nadrobić w ciągu dwu i pół-letniego okresu nauki.

(dowód: akta kontroli str. 54, 56, 87, 95, 97, 101, 111, 115 i 121)

Dyrektor Zespołu odnosząc się do podobieństwa (niemal identyczności) corocznie formułowanych wniosków po analizach wyników maturalnych w swoich wyjaśnieniach podała:

1. Formuła egzaminu jest niezmienna od wielu lat.
2. Każdego roku egzamin maturalny odwołuje się do tych samych standardów wymagań egzaminacyjnych: wiadomości i rozumienie, korzystanie z informacji, tworzenie informacji.
3. Uczniowie mają niezmiennie te same problemy. A są to niestety problemy uniwersalne – związane m.in. z przyswajaniem tekstów, pisanem tekstów własnych, krótkich i dłuższych tekstów użytkowych, rozumieniem czytanego tekstu, zrozumieniem niektórych pytań i poleceń, interpretacji tekstów, wykresów, schematów, wadliwego rozumowania przyczynowo skutkowego, braku umiejętności udzielania konkretnych odpowiedzi, optymalnego zarządzania czasem podczas rozwiązywania zadań z arkusza egzaminacyjnego (uczniowie bądź nie wykonują arkusza w pełni, tłumacząc się brakiem czasu, bądź pozostawiają pytania bez odpowiedzi, wcześniej opuszczając salę – z rozmów z uczniami po maturze).
4. Uczniowie XIV LO – na przestrzeni ostatnich lat – charakteryzują się podobnymi cechami psychofizycznymi, umiejętnościami, wiadomościami.
5. Wyciągane wnioski z analizy egzaminu maturalnego wdrażane są każdego roku w innej grupie uczniów. Wdrażanie odbywa się w sposób ciągły.
6. Monitorowanie wdrażania wniosków ujęte jest w planie nadzoru pedagogicznego na każdy rok szkolny – jako jeden z celów obserwacji zajęć i realizowane w trakcie sprawowania nadzoru przez dyrekcję szkoły.
7. W trakcie obserwacji, rozmowy z nauczycielem po obserwacji zajęć dokonuje się oceny sposobu wdrażania wniosków i oceny efektów wdrażania.

(dowód: akta kontroli str. 229 i 230)

2.2. Zarówno w samej treści wniosków formułowanych po przeprowadzonych analizach wyników egzaminów zewnętrznych, jak i w dokumentach opisujących te analizy nie zostały zamieszczone jakiegokolwiek wskazania - o ile winny poprawić się wyniki tych egzaminów w rezultacie wdrożenia przedmiotowych wniosków, a także nie wskazano żadnych mierników i/lub sposobów monitorowania realizacji tych wniosków. W dokumentach

opisujących kolejne analizy w ww. zakresie nie występuje również jakichkolwiek odniesienie do efektów realizacji wniosków z poprzedniego roku (porównania).

(dowód: akta kontroli str. 111, 114, 413, 415 i 417)

Była dyrektor Gimnazjum nr 14 (do sierpnia 2012 r.) - odnosząc się do powyższych kwestii w swoich wyjaśnieniach - podała, że realizacja poszczególnych wniosków jest mierzona i analizowana za pomocą tradycyjnych, szkolnych wskaźników. Ponadto dodała, że oczywiście można przyjąć, iż szkoła powinna ustalić pewne wartości wskaźników liczbowych jako kryterium wykonania zadań. Jednak w realiach szkolnych tak się nie powinno robić, bowiem zadaniem szkoły, jest zawsze dążenie do uzyskania maksymalnie wysokich wyników. Ich realizacja nie odbywa się jednak poprzez określanie liczbowego wskaźnika sukcesu, ale poprzez codzienne lub okresowe kontrolowanie wyników własnej pracy w kontekście możliwości uczniów, ich motywacji oraz predyspozycji psychicznych, przy nauczycielskiej refleksji, doborze odpowiednich metod, umiejętności elastycznego reagowania i modyfikowaniu planów.

(dowód: akta kontroli str. 578 i 580)

Dyrektor Zespołu w swoich wyjaśnieniach – na okoliczność nieustalenia mierników realizacji wniosków - podała w szczególności, że w Gimnazjum wskaźniki realizacji wniosków to m.in.:

- ocenianie bieżące uczniów,
- klasyfikacja śródroczna i roczna,
- wyniki egzaminu gimnazjalnego,
- frekwencja uczniów na zajęciach obowiązkowych,
- frekwencja uczniów na zajęciach dodatkowych,
- liczba godzin zajęć dodatkowych,

Wymienione wskaźniki są mierzalne i porównywane każdego roku. Zawsze dąży się do tego, aby były one coraz wyższe, choć nie określono liczbowo o ile mają wzrastać. Na efekty kształcenia ma wpływ wiele czynników, co do których określenie liczbowych wskaźników jest niemożliwe.

(dowód: akta kontroli str. 661 i 662)

2.3. Wnioski formułowane po corocznych analizach wyników egzaminów zewnętrznych, m.in. z uwagi na ich poziom odniesienia (doskonalenie wiedzy i umiejętności uczniów), pozostały wyłącznie w gestii realizacyjnej nauczycieli, natomiast przebieg tej realizacji monitorowany i potwierdzany był poprzez działania związane z nadzorem pedagogicznym sprawowanym przez dyrekcję Szkół oraz z ewaluacją wewnętrzną potwierdzającą wypełnianie odnośnego wymagania w obszarze, dotyczącym efektów działalności m. in. dydaktycznej⁹.

(dowód: akta kontroli str. 111, 114, 413, 415, 417 i 612)

2.5. Wyniki jakie uzyskiwali z egzaminów zewnętrznych uczniowie kończący naukę w Szkołach tworzących Zespół pozostawały (przez cały okres objęty kontrolą) na niezadowalającym poziomie¹⁰, co świadczy o niskiej skuteczności działań związanych z realizacją sformułowanych wniosków.

(dowód: akta kontroli str. 10-13, 200 i 201, 572 i 573)

Była dyrektor Gimnazjum Nr 14 i dyrektor Zespołu (która poprzednio była dyrektorem Liceum nr XIV) – jako zasadnicze przyczyny niskiej skuteczności ww. wniosków - wskazały m. in. następujące aspekty:

- niż demograficzny powodujący szybki spadek ilości uczniów uczęszczających do Szkół Zespołu, a co się z tym wiąże również wzrost wśród chętnych do podjęcia nauki w kontrolowanej jednostce udziału młodzieży trudnej (o niskim potencjale, bez należytych nawyków szkolnych, zaniedbanej, zagrożonej niedostosowaniem społecznym z uwagi na uwarunkowania środowiskowe);
- związane z powyższą przesłanką obniżenie rekrutacyjnych wymagań przez szkoły zwyczajowo „oblegane” powodujące, że w kolejnych naborach do Szkół Zespołu znajdowało się coraz mniej dzieci i młodzieży o wyższych aspiracjach edukacyjnych;
- częste zmiany w zespołach nauczycielskich związane z koniecznością obniżania zatrudnienia, a co (przy uwzględnieniu szczególnie złej atmosfery jaka zapanowała

⁹ obszar 1 „Efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej”;
wymaganie 1.1. „Analizuje się wyniki egzaminu gimnazjalnego/maturalnego”.

¹⁰ opis w pkt III. 3.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

- w Gimnazjum nr 14 realnie zagrożonym w 2011 r. jego likwidacją) związane było także z pogorszeniem się współpracy między nauczycielami;
- coraz częściej obserwowane: brak należytego wsparcia dla ucznia w rodzinie oraz niewystarczająca współpraca rodziców ze szkołą;
 - brak nawyku systematycznej i samodzielnej pracy uczniów w domu;
 - występujący w dużej grupie uczniów brak należytej motywacji do nauki, a co się z tym również wiąże słaba frekwencja uczniów na zajęciach obowiązkowych i oferowanych zajęciach uzupełniających.
- (dowód: akta kontroli str.230, 231, 578, 580, 581, 662 i 663)

W badaniu ankietowym przeprowadzonym przez NIK, wśród 40 uczniów trzecich klas gimnazjalnych oraz 53 uczniów trzecich klas licealnych, na pytanie o przyczyny nieuzyskiwania lepszych wyników w nauce, najczęściej wskazano na odpowiedź „nie chce mi się uczyć” (odpowiednio: 55 % i 58,5 % ankietowanych uczniów), zaś na pytanie o ewentualny wzrost motywacji do nauki w trakcie uczęszczania do szkoły odpowiedzi: „wzrosła” i „bardzo wzrosła” łącznie wskazało odpowiednio 32,5 % i 34 % ankietowanych uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 26-29, 31 i 32)

2.6. W kontrolowanej jednostce w całym okresie objętym kontrolą nadzór pedagogiczny jej kierownictwo prowadziło w sposób planowy w zakresie ustalonych problemów, w tym m.in. w odniesieniu do prowadzenia analiz wyników egzaminów gimnazjalnych i maturalnych oraz sposobów realizacji wniosków z tych analiz wynikających.

(dowód: akta kontroli str.112, 157-187, 200, 414, 417-421, 490-498, 535, 549, 572)

Prowadzenie nadzoru pedagogicznego w Szkołach, które weszły w skład Zespołu, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego¹¹ potwierdzają także wyniki kontroli i ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonych m.in. w tym zakresie przez Małopolskie Kuratorium Oświaty, w listopadzie 2010 r. w odniesieniu do obu Szkół oraz w lutym i grudniu 2011 r. w Liceum nr XIV.

(dowód: akta kontroli str. 216-225, 488,489 i 615)

W związku z utrzymywaniem się niezadowolających rezultatów z zewnętrznych egzaminów gimnazjalnych i maturalnych Zespół opracował w 2014 r. dla obu Szkół go tworzących kompleksowe programy naprawcze w zakresie podniesienia efektywności kształcenia i jakości pracy, przy czym w ich treści nie wskazano żadnego terminu po jakim należy spodziewać się osiągnięcia ww. efektu.

(dowód: akta kontroli str. 113, 114, 261-288, 465-487 i 573)

2.7. Na prawidłowość przeprowadzania egzaminów zewnętrznych w okresie objętym kontrolą w odniesieniu do Zespołu i obu Szkół go tworzących nie wniesiono skarg, za wyjątkiem jednego odwołania do OKE (w maju 2010 r.) w sprawie przebiegu części ustnej maturalnego egzaminu z języka polskiego. W niezwłocznie powtórzonym egzaminie uczennica uzyskała o trzy punkty więcej niż podczas pierwotnie zdanego egzaminu.

(dowód: akta kontroli str. 201, 557 i 664-668)

2.8. W raporcie z wyżej przywołanej problemowej ewaluacji zewnętrznej, przeprowadzonej w lutym 2011 r. w odniesieniu do obszaru „Procesy” zachodzące w Liceum nr XIV, Małopolski Kurator Oświaty w Krakowie stwierdził m.in., że:

- Szkoła działa zgodnie z przyjętą koncepcją, którą twórczo realizuje, zapewniając wszechstronny rozwój uczniów. Podnoszenie jakości i efektów kształcenia, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz kształtowanie postaw aktywnych dokonuje się m.in. poprzez rozpoznawanie potrzeb i możliwości uczniów, badanie i analizę osiągnięć edukacyjnych uczniów, wyników egzaminu maturalnego, wdrażanie wniosków wynikających z prowadzonych analiz (...); poziom spełnienia wymagania: A,
- oferta edukacyjna Szkoły realizuje podstawę programową i rozszerza ją poprzez nowatorskie działania; poziom spełnienia wymagania: B,

¹¹Dz. U. Nr 168, poz. 1324 ze zm.

- nauczyciele efektywnie współpracują w planowaniu i organizacji procesów edukacyjnych, co sprzyja doskonaleniu procesów edukacyjnych; poziom spełnienia wymagań: A
- w Szkole prowadzona jest diagnoza wychowawcza, a podejmowane działania wychowawcze i profilaktyczne wzmacniają pożądane zachowania uczniów. poziom spełnienia wymagań: B.

(dowód: akta kontroli str. 585- 627)

2.9. W latach szkolnych 2009/2010 – 2013/2014 dyrektorzy: Gimnazjum nr 14, Liceum nr XIV oraz Zespołu nie zwracali się do Urzędu Miasta Krakowa o zwiększenie wymiaru godzin dydaktycznych przedmiotów egzaminacyjnych. Również Gmina Miasta Krakowa nie przekazywała dodatkowych środków finansowych kontrolowanej jednostce na działania mające na celu podniesienie jej wyników dydaktycznych mierzonych rezultatami egzaminów zewnętrznych. We wrześniu 2013 r. dyrektor Zespołu zawnioskowała o utrzymanie podziału na dwie grupy (nauczania języka angielskiego) oddziału Ic Gimnazjum, mimo spadku jego liczebności z 28 do 24 uczniów. Urząd Miasta Krakowa wyraził zgodę na taki podział. Prezydent Miasta Krakowa nie wnioskował do Małopolskiego Kuratora Oświaty o przeprowadzenie - z uwagi na obniżanie się wyników dydaktycznych - ewaluacji w Szkołach wchodzących w skład Zespołu.

(dowód: akta kontroli str. 416, 499, 500 i 652)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Wypracowane z analiz egzaminów gimnazjalnych i maturalnych wnioski, co do ich treści merytorycznej oraz działania związane z ich ustawiczną w całym okresie objętym niniejszą kontrolą realizacją, okazały się być mało skutecznymi, gdyż nie uzyskano poprawy efektów nauczania mierzonych wynikami egzaminów zewnętrznych. Również brak w opracowanych w lutym 2014 r. programach naprawczych dla Szkół tworzących Zespół zasadniczo odmiennych rekomendacji (uwzględniających uwarunkowania zewnętrzne) od wniosków formułowanych w badanym okresie po analizach wyników egzaminów zewnętrznych, zdaniem NIK nie daje dostatecznej gwarancji samodzielnego (bez pomocy z zewnątrz) przełamania przez dyrekcję i grono pedagogiczne spadkowej tendencji efektów nauczania w Zespole.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystywanie wyników analiz sprawdzianów i egzaminów do podnoszenia efektów dydaktycznych nauczania. Zespół realizował wnioski i rekomendacje zawarte w tych analizach, niemniej jednak z powodu obiektywnych przyczyn (głównie demograficznych i środowiskowych, skutkujących m. in. obniżeniem rekrutacyjnych progów przez szkoły „zwyczajowo oblegane” i zwiększonym napływem do Zespołu młodzieży trudnej) skuteczność tych działań była niska, w związku z czym podnoszenie efektywności nauczania było poniżej oczekiwań.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹², wnosi o rozważenie modyfikacji treści programów naprawczych opracowanych w 2014 r., w celu lepszego ich dostosowania do uwarunkowań zewnętrznych, a także zintensyfikowanie wszelkich możliwych działań zmierzających do uzyskania celów założonych w tych programach w odniesieniu do poprawy efektów pracy dydaktycznej i wychowawczej obu Szkół wchodzących w skład Zespołu.

¹² Dz. U. z 2012 r., poz.82, ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 30 maja 2014 r.

Kontroler:

Sylwester Śmialek
Główny specjalista kontroli państwowej

DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Krakowie
z up
Marcin Konec
Wice Dyrektor

Czerwinski
29.05.2014r.
Słota
29.05.2014r.